

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 3 ф.)
" " поза таб. 4 ф.)
На місяць в таборі . . . 25 ф.
" " поза табор. 30 ф.
На 3 місяці в таборі 75 ф.
" " поза таб. 90 ф.

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

Видає „Видавниче Товариство імені В. Грінченка“.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Ч. 53. (100).

Четвер, 2. серпня 1917.

Рік III.

Жнива „Громадської Думки“.

Довгі-довгі віки лежала закута в тяжкі пута громадська думка українського народу. Крім страшних терпінь і переслідувань московського царського правління думка українського народу більше нічого не знала від його. Знущаннями й злиднями думало правління Романових вбити й поховати вільну думку України.

Але стало ся інакше. В днях терпіння й злиднів всіх народів, в днях кривавої світової війни **будить ся й оживає громадська думка українського народу наново.** Ще останній з дому Романових, Микола Романов, бачить, як „хахла-малороси,“ загнані війною в далекі чужі землі, збирають ся в одну сімю, читають, пишуть і вчать ся по своїому. У нас було те „всевидюче око“ самодержця. В нашому таборі, коли з кінцем 1915. року залунав клич волі, тоді в перший наступ (не в окопи, а в бараки) пішов перший випуск „Просвітнього Листка“. З кулаками кинулись сторожі царської Росії—дерли, шматували „Просвітній Листок“ і викидали назад, за проволоку. Не раз зі співом „Боже, царя храни“ проганяли „Просвітній Листок“ з бараку. Упорались з одним числом, ледве „вичистили“ барак від „Просвітнього Листка“—диви ся, за кілька днів „він“ знов появил ся... І так тягло ся цілими місяцями.

На протягу трьох місяців вийшов „Просвітній Листок“ 8 разів до „наступу“, за кожним разом по 130 чисел. Ті 1040 чисел „Просвітнього Листка,“ які появили ся в 1915 р. в нашому таборі, зробили своє. Вони причинились до прориву „фронта“ царської політики, до зламання великої скали темноти і перші внесли блиск живого й правдивого світла в бараки.

„Просвітній Листок“ скликав, вербував все нових і нових прихильників. Чимало вже учнів і вчителів зібрало ся кругом його. В 1916 р. з більшою силою й скорістю починає „Просвітній Листок“ вдирати в стіну темноти й страхіття. Зачинає виходити два, три рази в місяць, а далі що тижня. Кожної неділі несе „Про-

світний Листок“ в найглухійший кут бараку кличі до волі, змагання за щастя. До кожного зокрема або до гурту вже сміло підходить і будить в йому громадське бажання, громадську думку.

З завданням, щоб з кожної одиниці виробити свідомого громадянина-Українця, розходиться ся „Просвітній Листок“ і по робітничих командах.

Підготовивши таким способом основи, підвалини до громадського життя серед полонених Українців, „Просвітній Листок“ змінює свою назву. З новим роком, роком повних надій для Українського робочого народу, встає пробуджена „Просвітнім Листком“ „Громадська Думка“.

Наче бжолка збирає всі соки з різних цвітів, так „Громадська Думка“ заходить всюди й до всіх, збирає їхні думки, в'яже в одно і з тих порозкиданих думок, гадок, міркувань, слів творить думку, слово всієї української громади. Так що й той Українець, який знаходить ся сам один в селі, маючи „Громадську Думку“, знає, що думає і що робить вся українська громада.

І це вже 100-тий раз заходить до вас, товариші, „Громадська Думка“ й кличе: **—Збирайте ся в одну велику сімю—в українську громаду, об'єднані ставайте в боротьбу за ваші права і волю, за кращу будучність своєї батьківщини!**

100-тий раз приходиться до вас, читачі, „Громадська Думка“ і кличе: Не забувайте мене в цих тяжких і страшних часах! **Рука об руку ходіть зі мною в країну Волі і Свободи! З вами я збудую Вільну Україну і дам їй закони такі, які ви прикажете.**

А до тих, що й сьогодні ще обминають „Громадську Думку“ вона в 100-тий раз кличе:

— Візьми, прочитай мене! Прочитай і скажи, чому ти мене оминаєш? Може тому, що я кращих днів добиваю ся для тебе і для твоєї сім'ї? А може ти не хочеш, аби виривати

тебе й твоїх діток, родину з тих вікових злиднів? Не надумуй ся довго! Не трать марно часу! Посилали тебе на війну з шаблоюкою й штиком, щоб ти добивав ся добра для других, а я тобі раджу: **бери в руки „Громадську Думку“, читай, міркуй, толькуй другим і ставай в ряди тих, які не мечає, а громадською думкою йдуть до боротьби за свої права політичні!**

Прочитай „Громадську Думку“ й побачиш, як там дома твоя сім'я теж читає; побачиш, як твоя дитина на голос прочитає мамі таку-ж саму часопись, з такими самими думками й жаданнями. Ти почувши далі, як там на Україні одною громадою йдуть всі й право за правом для себе здобувають.

Не кажи: „без мене все зроблять“. Бо тебе жде вся Україна, жде від тебе поради, проводу чи то в виборах, чи то в інших справах громадських, або хазайських. Щож ти тоді,—здвигнеш плечом? Ні, ще не пізно—ти про все те дізнаєш ся з „Громадської Думки“.

„Громадська Думка“ порушує і розбирає різні думки й питання. Хто читає „Громадську Думку“, той знає, як закладати й вести організацію, товариства, як вести дома хазайство, як поступати при виборах до парламенту, чи то ради громадської; хто читає „Громадську Думку“ постійно, той починає розуміти й розбирати політику.

Тому хай всюди аж до найглухшого кутка доходить „Громадська Думка“. Хай кождий читає й передплачує „Громадську Думку“.

Хто досі ще не має „Громадської Думки“, хай випише.

Товариші! В день 100-го числа „Громадської Думки“ зробімо ось що: **„Цілий цей місяць серпень (август) ми вважаймо місяцем „Громадської Думки“.** У цьому місяці має подбати кождий товариш, який вже читає й випише „Громадську Думку“, щоби на його чи на другій команді випишували й інші товариші для себе „Громадську Думку“.

Поможіть звалити остатки темноти серед нашого народу! А допоможете тоді, як у вашій команді, чи в бараку, кождий буде

випишувати й читати „Громадську Думку“. Не забуваймо, що чим більше передплатників об'єднаємо для „Громадської Думки“, тим більше буде в нас на Вільній Україні розумних людей, тим кращі будуть закони!

Подбайте, щоб в місяцю „Громадської Думки“ приєднати як найбільше передплатників, щоби всі і всюди читали часопись „Громадська Думка“!

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Організація невдоволених елементів на Україні.

Зі Штокгольму доносять 27. липня: Російські часописі оголошують текст нового Універсалу Української Центральної Ради, виданого після відвідин Терещенка і Церетелі в Києві. Цей поклик висловлює стремління Українців разом працювати з іншими народами для добра російської держави і проголошує негайне поширення Ради представниками меншостей, що мешкають на Україні, отже перед усім великоруських елементів. Установлений з боку поширеної Центральної Української Ради Генеральний Секретаріат має уважати ся представником російського тимчасового правління і установити всі права й тежособи правної управи України за порозумінням з основними законами революційної Росії.

Як виглядає повний текст, ми поки що не знаємо. (Ред.)

Сейм незалежної України.

Ліонські (французькі) часописі сповіщають далі з Києва: Українська Центральна Рада порішила прийняти назву: Сейм незалежної України. Таку саму вість приносить агенатура Радіо з Петрограда.

Маніфестації проти війни на Україні.

З Цюриху доносять після петроградських звідомлень: В Одесі, Києві, Полтаві, Ростові й Астрахані відбуваються маніфестації проти війни з боку максималістів. Гарнізон в Ростові перейшов на сторону максималістів (большовиків).

3 РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Програма російського правительства.

Після звідомлення петроградської телеграфної агенції тимчасове правительство видало 22. липня с. р. поклики до горожан, в якім викладає своє найголовніше, найближче завдання, щоби звернути всі сили до боротьби проти зовнішнього ворога. Рівночасно буде старатися затвердити своєю зовнішньою політикою, що революційна армія може йти до боротьби тільки з сильним пересвідченням, що ні одна капля крові російських солдатів не проливається за цілі, які є чужі російській демократії. В тій цілі російське правительство має намір покликати союзників на конференцію в сернії, щоби дійти до порозуміння.

На тій конференції будуть брати участь, крім дипломатів, представники російської демократії. Далі сповідає правительство, що воно переведе всі способи, щоби вибори до Установчого Зібрання відбулися на означений день 30. вересня.

Далі про внутрішню політику говорять так: Можливо найскорше уведення самостійної управи пронад і зємства на основі загального, безпосереднього, рівного й тайного права голосування та переведення цього закону в цілім краю—творять головні завдання правительства в області внутрішньої політики. А що найважливішою річчю є створення місцевих органів, які мали би довіру населення, тому звертається до представників місцевих і соціальних стоваришень, які мають утворити окружну управу обіймаючи кілька провінцій. (Се як видно кадетська децентралізація не по національностям, а по принципі панування великоруського елемента, який буде завше приділюваний до мішаних областей? Ред.).

В своїм змаганні перевести в житті основи горожанської рівності, правительство проголосить розпорядки, які знесуть стани й чини урядників та відзначення за виїмком відзначень за військові заслуги. Щоби поборювати господарське замішання, зачне господарська рада і загально-господарський виділ свою діяльність тим, що виробить загальний план національної господарської організації праці і приготує проект закону, щоби упорядкити господарське життя. Вироблять ся закони восьмигодинної праці, охорони роботи, уведення вслякого роду соціального забезпечення і поширять ся це на всі роди оплачуваної праці.

Міри правительства в земельні питання виходять з основних домагань національного господарства та з бажань селянства і всіх демократичних партій краю по думці реформи, яка ґрунтується на передачі землі в руки робочих верств. На цій основі виробляється проект закону, який предложить ся Установчому Зібранню. Ці способи доторкають ся: 1) занехання давньої політики, яка додела до руїни краю; 2) повної охорони свободи Установчого Зібрання при поділі землі; 3) упорядкування земельних відносин з огляду на інтерес оборони краю й

прохарчованню людности при помочі сполуки земельних виділів.

Вкінці правительство визнає до жертв майном та життям для великого діла зєднання усіх на основі свободи й рівності.

Судьба Литви.

З Базеля доносить литовське кореспонденційне бюро в Люзанні: Литовський конгрес, покликаний дня 27. мая до Петрограду, відбувся до 3. червня і обговорював політичне положення Литви та заявив ся за проголошенням Литви самостійною республікою, в якій признаватиметь ся рівне право і свободу релігії для всіх горожан без різниці національності й пола.

Основоючи ся на праві народів розпоряджати своєю долею, порішили Литовці такі резолюції: 1) велика литовська нація повинна утворити незалежну нейтральну державу; 2) нейтральність повинна забезпечити ся мировою конференцією; 3) литовські представники повинні бути допущені на мирову конференцію; 4) литовське установче зібрання, вибране на основі загального, рівного, тайного й безпосереднього права голосування, буде рішати про будучу форму держави і її внутрішню організацію.

Ультимат соціалістичних міністрів.

„Пті Парізієн“ сповідає з Петрограду: Соціалістичні міністри доручили своїм товаришам ультимат, який жадає негайного проголошення республіки перед Установчим Зібранням, способів до поборювання протиреволуції і скинення нельюальних генералів.

В Петрограді при трусі кватир найдено в домах скоростріли, якими послуговували ся матроси. Велику фабрику алюмінію підпалено. Лєваї, як доносять петроградські часописі, явив ся добровільно перед судовими властями до відповідальности.

Наслідки воєнного положення в Росії.

„Пті Журнал“ сповідає з Петрограду: В повітах Бердичова й Кішинева та у воєнних київських округах проголошено виїмковий стан. Місто Херсон проголосило свою самоуправу. Один роскає позбавив дев'ятьох генералів полудневого фронту команди й передав їх воєнному суду. Російські власті з Буковини йдуть до Петрограду.

Главнокомандуючого на південнім фронті Гутора скинено, а на його місце іменовано ген. Корнілова, звісного команданта Петрограду в перших тижнях револуції, який втік з австрійської неволі.

Нові основні закони Фінляндії.

Фінляндський Сейм прийняв новий закон про виконання найвищої державної власті в Фінляндії. Цим законом виходить розпорядок: Тому, що права монарха перестали існувати, повинно увійти в силу після рішення сейму:

1. Сейм у Фінляндії сам постановляє, потверджує і приводить до виконання всі закони Фінляндії включно з тими законами, які доторкають удержання держави, оподаткування і митові установи („пошліни“). Сейм рішає остаточно також всі інші фінляндські відносини, які порішав колись цар і великий князь після тепер прийнятих основ. Означення цього закону не доторкає відносин заграничної політики і військової управи.

2. Сейм збирається ся без окремого покликання на звичайні засідання і постановляє, коли вони мають кінчити ся. Доки нова форма правління Фінляндії не буде установлена, виконує сейм закони, після § 18. красового розпорядку регулямину, рішаючи про нові вибори і розпущення Сейму.

3. Сейм розпоряджає езекутивною (виконавчою) властю Фінляндії. Найвищу езекутивну власть виконує тимчасово економічний департамент фінляндського сенату, членів якого іменує й відпускає Сейм.

Цей закон ухвалено 136 голосами проти 55, а що його не треба подавати до затвердження російському правительству, за цим голосувало 104 послів проти 86.

Національна церква чужих народів.

Зі Штокгольму доносять 27. липня: Після „Річи“ згодив ся Синод на віднову самостійної грузинської церкви під патріархатом свого власного екзарха (митрополита), який має титул католикос, і має свій осідок в старинній столиці краю Мшеті, коло Тифлісу. Під юрисдикцію (правосилле) того екзархату підлягають опріч властивих Грузинів чотирі споріднені кавказькі народи. На будуче тільки православні в російській церкві будуть підлягати православному митрополитові в Тифлісі.

В Таганрові зібраний конгрес Греків, яких мешкає в Росії 1 1/2 міліона, домагав ся іменования автокефального (самостійного), грецького архієпископа і порішив всі грецькі колонії поділити на 10 округів, якими будуть управляти окремі Ради.

Нові бунти в Петрограді.

Копенгагські часописі сповідають, що в Петрограді вибухнув новий бунт, який трівав два дні на вулицях столиці. Правительство вживало без стриму сили оружжя і прийшло до завзяття битв між солдатами й бунтівниками. Ці кроваві дні скінчили ся цілковитою перемогою правительствених військ.

Цензура й кара смерти в Росії.

Тимчасове правительство, зміняючи наказ з 10. мая, дало повновладу міністромі війни здавити всі періодичні письма, які визнають до непослуху військовим властям і потягнути редакторів до відповідальности. Тим робом уведено назад цензуру. Таксамо привернено назад кару смерті, яку знесено за Керенського, як він був міністром судівництва.

Великий російський національний конгрес в Москві.

Петроградська телеграфна агенція доносить, що в Москві у великій опері старого міста відбудеть ся 30. липня великий національний конгрес різних публичних і соціальних організацій і підприємств при співучасті всіх членів Думи. Президент міністрів Керенський представив ся на спільнім засіданні центральних виділів рад робочих і солдатів та представників селянства й запросив їх до співучасті в тій конгресі. При цій нагоді промовив слідує: „Удари, які впали на нас на фронті і глибині краю, такі сильні, що ми мусимо зібрати всі свої сили, щоби їх відперти, оборонити себе й зберегти свободу, яку ми здобули з таким трудом. На цім черговім конгресі звернеть ся правительство до краю, щоби йому поміг в цім тяжкім завданні. Воно виложить в тій цілі з повною правдою всім учасникам дійсне положення держави. Переломанне фронту створило догідну підставу для протиреволуції. Та правительство рішило ся поборювати всіма силами анархію і не стерпить, щоби край підпав наново під стару форму правління.“

Вкінці просив Керенський виконавчих комітетів пірвати всякі зв'язки з елементами, яких діяльність змагається ся засягти й оживити протиреволуцію. Председатель Ради робочих і солдатів Чхеїдзе відповів, що правительство може бути певне, що воно у комітеті знайде піддержку й могутчу підпору, щоби виратувати револуцію і Росію.

„Поміч“ Росії з боку союзників.

Росія провадить війну виключно за англійські й американські гроші. Та союзники не є зовсім такими великодушними, щоби своєму союзникові, який від початку війни приніс найбільше жертв людьми, позичати гроші виключно в надії на пізніше опроцентування,—наваки, вони заповняють собі цілком реальні гарантії.

„Поміч“ Росії з боку союзників.

Так взяли Англіїці копальні заліза, міді і золота під свою контролю, далі захопили великі області в багатих різними мінералами Алтайських горах і зараз намірюють ся запевнити собі залізі й вугляні доноцькі області й широкі простори найліпшої землі у південній Росії. (Думаєм, що українське правительство повинно зайняти своє становище в цій справі, бо дальша війна ведець ся проти українських інтересів. Ред.).

Далі російські станки належать тепер в дійсности Англіїцям і Французам, а ткацький промисел стоїть під англійським доглядом. Це все робить ся під тою покрешкою, щоби не допустити Німців, які після закінчення війни можуть захопити для себе ці підприємства.

Сполучені Держави, які в будучині мусять позичати гроші Росії, не дали ся відтиснути від наживи в Росії, вони запевнили собі найпершу гіпотечку на російській залізниці, які вони мають пустити в рух та доставити їм потрібний персонал (службу і урядників).

Так само Японія грає ролю не безкритичного приятеля Росії; вона домагається першорядної заповуки за доставлені гармати й гранати. Вона усадила ся, як дома, в пристані Владивосток і обсадила Харбін. Тим робом має вона контролю над Монголією й Манджурією.—На цім не покінчить ся.

Централістичні „мври“ Керенського.

Зі Штокгольму доносять 28. липня: Керенський заборонив на далі скликування всіх військових конгресів, між тим і великий мусульманський конгрес солдатів, який пригтовлювано в Москві.

„Річч“ доносить, що Керенський хоче поробити уступки Фінляндії під умовою, що російські війська не тільки не опустять Фінляндії, але ще будуть скріплені з огляду „на стратегічну вагу Фінляндії“ для Росії (!).

Вісти зі світа.

РОСІЙСЬКІ ПОСЛИ ІДУТЬ ЗА МИРОМ.

З Гаги доносить бюро Рейтера в Лондоні: Члени посольства Ради робочих і солдатів відіхали з Лондону до Парижа й Риму. Вони заявили зі здволенням про вислід своєї місії і висказали надію, що англійська партія робочих візьме участь у мировій конференції в Штокгольмі. Вони заявили ся проти предложенної соціалістичної конференції з боку антанту. Та союзники Англії готові до цієї конференції, щоби предложити свою раду тій конференції і виложити свої погляди.

ОФЕНЗИВА АНТАНТУ НА БАЛКАНІ.

З Женеві доносять: Коли вірити Жонарові, французькому комісарові на Балканах,—приготовляється парижська конференція офензиву на Балканах.

РІШЕННЯ ЗИМОВОГО ПОХОДУ.

Після „Секольо“ рішила парижська конференція ведення зимового походу і стратегічні міри на зиму й на весну 1918.

АНГЛІЙСЬКІ МИРОВІ УМОВИ.

„Oesterr. Morgenzeitung“ пише: Англійська мирова партія проголосила після донесень швейцарських дивників отсю мирову програму, доручену англійському правительству:

- 1) Бельгія мусить бути привернена, як самостійна держава;
- 2) те-ж саме має стати ся з Сербією, Чорногорією і Румунією;
- 3) Польща стане зовсім незалежною державою;
- 4) Що до Ельзасу й Льотарингії, Трентіна і інших спірних областей має бути заряджене голосування людною;
- 5) німецькі кольтони мають бути повернені Німеччині;
- 6) Австро-Угорщина дасть всім своїм народам самоуправу;
- 7) після війни не буде ніякого господарського бойкоту, та у всіх заморських кольтонах має настати повна свобода торговлі;
- 8) всяке відшкодування відпадає, однак всі держави, що ведуть війну, мають спільно аложити фонди на відбудову тих областей, які через війну найбільше потерпіли.

ВІЙНА.

(Звідомлення осередніх держав).

На західнім фронті у Фляндрії шаліла огнена битва дня 27. липня з великою завзятістю на південь від Дюкемінде і по обох сторонах Голембеке. З полудня з'явили ся легкі англійські морські вантажні кораблі поза лінією артилерійної стрілянини на побережжю.

Дня 28. зранку підняв ся завзятий барабанний огонь від Мерекем аж до Рутсем. На решті західного фронту був сильний огонь з боку артилерії. В околиці Ст. Квінтен і в східній Шампанії взяли Німці доволі Французів у полон. Над Ясною понесли вони великі кроваві втрати. На Гохберге зробили Французи 27. липня сильний наступ, але його відбили Німці, взявши 160 солдатів у полон.

На тім фронті Німці держать ся дефензиві.

На східнім фронті союзні війська під проводом Німців йдуть далі, забравши від 9. липня вже 10.000 квд. км. зайнято Росіянами Галичини. Зайнявши Коломию, Городенку, посунули ся 40 км. між Дністром і Прутом. Ціла майже Галичина находит ся в руках осередніх держав, а тепер зачинають випирати Росія з Буковини. Дня 28. липня зближають ся німецькі форти до границі Галицької ріки Збруча. До 24. липня начислено 15.000 полонених і 100 гармат; між тим увесь муніципальний парк російський дістав ся в руки осередніх держав.

На румунських фронті старають ся Росіяне ратувати свої позиції наступами, але їх відпирають і Росіяне довго не удержуть ся в міру того, як Буковина дістанеть ся в руки осередніх держав.

Замітне це, що Росіяне прощають ся з галицькою землею великим знищенням і рабунками міст Станіславова, Калуса, Тернополя, оскільки подані Жидами вісти окажуть ся правдивими. Галицькі Жиди підчас російської інвазії були „русскими“ людьми-патріотами, тепер оповідають про нелюдецькі знущання „руських“ і обискають цвітами війська осередніх держав! Куди вітер віє!

3 таборового життя.

— Просвітна Громада ім. М. Драгоманова. Т-во „П. Г.“, як давніше, так і тепер розвиває свою діяльність на просвітнім полі і, хоч число членів Товариства зменшилось наслідком виїзду багатьох членів до другого українського табору, то все таки воно показує доволі в собі життя. Дня 16. липня с. р. вибрано новий заряд Товариства, який поставив собі цілю, крім улаштування віч і викладів в салі Народного Дому, отворення в найближчому часі курсу для тих, які цікавлять ся західними частинами нашої України, окупованими тепер німецькими та австрійськими військами. Велику вагу кладе Товариство на виясненне подій на Україні і на виясненне нашого становища що до сього. В сій справі відбув ся заходом Товариства виклад т. Т-го на тему „Україна як чинник в міжнародній політиці.“ У викладі показано було, що Самостійна Україна знайде ще під час цієї війни своїх ворогів, але знайде й прихильників. До перших належить російське правительство, яке все ще не хоче позбутись сво-

їх централістичних ідей і хоче єдиної, неділимой Росії, і відтак її союзники, а в першій мірі Англія, яка хоче в централістичній Росії мати дальше слухняне оружжя до ведення дальшої війни. До наших прихильників ми мусимо зачислати передовсім Німеччину, яка через повстання самостійної, чи хочби лишень автономної України, може скорше спроводити до мира з Росією. Виклад відбув ся під голім небом, і слухачі, яких було поверх двох сотень, з увагою його вислухали.

В днях 18. й 20. с. м. уладило Товариство два віча, на яких присутніх було по 500 учасників. Віча провадили т. П-ган і т. Р-як. Реферували на вічах т. Т-кий про українську справу і про світові події. В рефератах показано було, що українська справа йде чим раз більше в гору, що будуть ся для нашого народу політична будова, яка скорше чи пізніше стане самостійною. Усе залежатиме передовсім від того, чи наш народ покаже себе настільки зорганізованим, що потрафить справу провадити як слід. Поки що у нас на Україні ми маємо Центральну Раду й Генеральний Секретаріат—два органи, яких наш нарід признає за свої начальні власті, яких він шанує і ними дорожить. Бесідник вказав дальше на дійсно гарну хвилю в історії нашого народу, коли ми, ставляючи свою політичну будову, разом з тим можемо причинитись до прискорення кінця війни. Се сталось би власне тоді, як Україна, поставивши себе на ноги, оголосила би свою невртральність в сій війні.

Далі бесідник відчитав деякі місця з киявської часописі „Робітничя Газета“, з яких видно було, з яким одушевленням і зрозумінням справи наш народ йде по політичній дорозі. Слухачі були здволені з рефератів та дуже радувались сим, що мають перед собою часопись, писану їх братами на Україні.

В п'ятницю, 19. липня, відбув ся реферат т. С. К. в присутності приблизно 300 людей на тему „Автономія України.“ Реферат в довгій промові пояснив людям, що значить це слово та яке значення має для нас автономія України.

— Музично-Драмат. т-во ім. М. Лисенка. 23. липня відбуло ся чергове засідання виділу Музично-Драматичного Т-ва ім. М. Лисенка, на якому обговорювали ся внутрішні відносини в Товаристві та ухвалено буджет і розібрано справу улаштування концертів на робітничих командах.

Того ж дня були надзвичайні загальні збори в справі визначення кандидатів на вільний вихід.

В-ин.

— Театр. У неділю 29. липня Драматично-Музичне Т-во виставило драму Б. Грінченка „Ясні зорі“.

Песа, хоч вправді далека від реальної дійсности, завдяки своїй глибокій патріотичности, чистій мові та віршованому складові може рахувати на повний успіх, але при умові бездоганної постанови. На жаль треба признати, що такого успіху песа на нашій сцені не мала. У виконанню ролей заслуговують уваги т.т. Біличенко (Панас) і Кучеренко (Олена), які грали бездоганно—особливо перший, та, до певної міри т.т. Терещученко, Старогодський, Зіпунченко та Заїка. Тов. Кучеренкові слід би частіше виступати, не боючи ся відповідальних ролей,—а це причинило ся б до вироблення в його сміливості, якої йому тільки й бракувало в сій виставі. Завдяки йому бачили ми незвичайно зворушуючу, чудову сцену стрічі Олени з Дмитром, сцену майже одинокую на протязі цілої песи. Експресія й щирість тону, які виявив т. Кучеренко в 3. дії песи, дають заповуку, що невдовзі молодий артист буде виконувати в нашому театрі перші жіночі роля.

Гарно виглядали назверх т.т. Терещученко (Алі-паша), Зіпунченко (Халіль) і Заїка (доглядач). Тов. Старогодський на сей раз не дав цілоти образу Дмитра, хоч слогу від нього й не можна вимагати, як що рахувати ся з автором, у якого він теж не має цілоти обличчя і в самій песі виведений, як особа другорядна.

Тов. Польонський (Аміна) був на сей раз більше, як невідповідний. Гра його на протязі цілої песи була чимсь скандальним. Як рухи, міміка, голос, інтонація—все говорило про те, що заслужений артист наш взяв ся не за свою ролю. Тов. Пятитгорець (Фатима) був також ослабий у своїй ролі; можливо, що йому ся роля не вдала ся з огляду на далеко не часті виступи на сцені, як також задля відсутности природнього акторського хисту. Ще треба тут згадати про незначні роля, а се в останній песі виявилось найвразливіше, тим більше, що песа написана віршами. Віршованого складу додержували ся лише т. Біличенко та Кучеренко, решта ж, особливо т. Польонський, цілий час путали ся й перебріхували.

Що до декорацій, то були вони досить влучно скопновані й робили гарне вражіння.

М.

ЖЕРТВИ.

На будову пам'ятника помер. тов.

- Ком. Niederfischbach. . . 2 м.
 „ Lehnhausen № 2512. . . 50 ф.
 Гурток „Товариші встали.“ 5 м. 50 ф.
 Ком. Jossa Mernes. . . 4 м. 70 ф.
 „ Oberlahnstein № 42. Лисий—1 м., С. Грипик—3 м., І. Гущенко—1 м., І. Паламарчук—2 м., Ю. Чертив—1 м., П. Грабовський—1 м., С. Онищенко—1 м. Разом . . . 10 м.
 Ком. № 2142. Андрій—40 ф., М. Колесник—40 ф., Кучерка—40 ф., Кальчунський—40 ф., Хоменко—40 ф., Шурка—40 ф., Штельмах—40 ф., Решетило—40 ф. Разом . . . 3 м.
 Ком. Weilmünster № 1608. . . 5 м. 81 ф.
 Ком. Grube grosse Bürg. М. Мельниченко—2 м., П. Такунів—3 м., А. Ткаченко—1 м., В. Волобуїв—2 м., Н. Сухомянів—1 м., М. Сухомянів—1 м., М. Яременко—1 м., І. Черненко—1 м., Г. Хоменко—1 м., Г. Старовойтів—1 м., Н. Зайців—1 м., А. Єлєвіч—2 м., В. Лисобок—1 м., І. Хвостик—1 м., К. Гаврилюк—1 м., П. Гаврилюк—1 м., Я. Цибульник—1 м., І. Нелєдова—1 м., Т. Семенів—1 м., Я. Німчук—1 м. Разом . . . 25 м.
 Ком. Hahn, № 1787. . . 2 м. 87 ф.
 „ Marburg. . . 1 м. 41 ф.
 „ 2033. Л. Марусич—1 м., М. Паламарчук—1 м., Ф. Остапенко—50 ф., І. Дудник—50 ф. Разом . . . 3 м.
 Д. Ткаченко . . . 1 м.
 Ком. Mineken, № 2252. . . 50 ф., Сидоренко—1 м. 20 ф., Дмитро Кучерук—1 м. 80 ф.
 Ком. Altenschliff. . . 2 м. 40 ф.
 Ком. Hammermühle, № 3925.—3 м. 30 ф.
 Ком. Biebrich. Ю. Кушнір—50 ф., І. Юрченко—1 м., А. Зелений—50 ф., О. Цвіг—50 ф., М. Петченко—40 ф. Разом . . . 3 м. 20 ф.
 Ком. Ruppertsburg. Л. Попрібак—1 м., К. Чайка—1 м., Ф. Єрєско—1 м., Шевченко—1 м., С. Новиків—30 ф., І. Корівка—50 ф., Ю. Щербина—50 ф., І. Левченко—50 ф., І. Кравченко—40 ф., Т. Семенюк—30 ф., П. Гордюхін—20 ф., А. Кухаренко—50 ф., М. Уварів—50 ф., Г. Левченко—40 ф., А. Сидоренко—50 ф., М. Борисяк—50 ф., П. Шовкун—30 ф., Т. Томків—50 ф., Г. Савин—10 ф. Разом . . . 10 м.
 Ком. № 1257. Вілоусенко—1 м., Михайлець—20 ф., Купрін—1 м., Рудь—50 ф., Дрененко—50 ф., Гончарів—1 м., Собора—10 ф., Дудник

—10 ф., Гуцол—50 ф., Пантелів—10 ф., Мураза—20 ф., Горобів—10 ф., Пасат—10 ф., Гейко—10 ф.

Разом . . . 5 м. 50 ф.

Ком. № 2574. С. Корнута—50 ф., В. Юзик—1 м., В. Хведорук—1 м., М. Гуць—30 ф., Г. Гупало—35 ф., Ю. Вигера—50 ф., С. Гузарь—50 ф., К. Задурський—50 ф.

Разом . . . 4 м. 65 ф.

Ком. Eschborn. С. Гурів—50 ф., Ф. Шапар—1 м., Ф. Папасенко—50 ф., Д. Заговоричів—50 ф., І. Чохлатий—50 ф., М. Литвиненко—50 ф., П. Полтава—50 ф., Ф. Чернявський—50 ф., Я. Титаренко—50 ф., К. Токар—10 ф., О. Романенко—30 ф., М. Дзюба—15 ф., Г. Тарасенко—50 ф., А. Подибайло—50 ф., І. Стасюк—20 ф.

Разом . . . 6 м. 75 ф.

Ком. Frankfurt, № 1955. Д. Калпинченко—50 ф., П. Кулик—50 ф., П. Загребельний—20 ф., І. Бондаренко—20 ф., Я. Червоненко—20 ф., І. Сергієць—20 ф., П. Надежда—10 ф., П. Рашта—1 м. Разом . . . 2 м. 90 ф.

Ком. № 2128. Ф. Магура—1 м., С. Шудра—1 м., М. Школьний—1 м., А. Пискун—1 м., А. Одкидач—1 м., І. Головка—1 м., П. Харабара—1 м., Г. Микитюк—1 м., П. Рябоволонко—1 м., А. Калашників—1 м., І. Сипко—1 м., І. Гавриленко—1 м.

Разом . . . 12 м.

Ком. Edelzell. В. Попович—1 м., Л. Кравченко—1 м., П. Данчук—1 м., О. Нецадим—1 м.

Разом . . . 4 м.

Ком. № 10925. Земляченко—1 м., Кирши—1 м., Левеник—1 м., Шарко—20 ф., Вова—10 ф., Безкорованій—10 ф. Разом . . . 2 м. 90 ф.

Ком. № 1706. І. Шеремет—25 ф., Т. Гарасменко—25 ф., М. Коблистітій—50 ф., Ф. Щербак—1 м., П. Малахів—20 ф., Ф. Папиленко—30 ф., Є. Волошин—1 м., С. Коваленко—50 ф., К. Кушнір—50 ф., Є. Леонів—30 ф., А. Козловський—50 ф., А. Михайленко—1 м., П. Шкуренко—50 ф., І. Морар—50 ф., М. Іващенко—25 ф., О. Сорока—50 ф., М. Денисенко—25 ф., П. Шкуренко—20 ф.

Разом . . . 9 м.

Ком. Liendschied. . . 3 м. 75 ф.
Василь І. Фронза—1 м., Василь Підгайний . . . 1 м.

Ком. № 2497. 2 м.

Ком. Wiemmeler Hertner. М. Савицький—1 м., С. Бланда—1 м., М. Коваль—50 ф., В. Торженський—1 м., Н. Коваль—60 ф., Малецький—50 ф., Кряковський—50 ф., К. Коваленко—25 ф., Г. Шаповало—50 ф., Г. Крас-

нож—20 ф., П. Мокренко—2 м., П. Ніженець—51 ф., Є. Муспенко—30 ф., Ф. Дорошенко—20 ф., З. Силина—20 ф., А. Теремень—20 ф., В. Стецюк—20 ф., М. Н.—25 ф., С. Чоботок—20 ф., І. Радчук—20 ф., Суглоба—10 ф., П. Стренко—20 ф., Х. Замура—40 ф., А. Акимів—20 ф., Козуля—10 ф., І. Совтанів—20 ф., П. Шульга—10 ф., Г. Панченко—20 ф., П. К.—15 ф., К. Л.—50 ф., Г. Бас—1 м. Разом . . . 14 м. 11 ф.

Ком. Klingelbach, № 2733.—12 м. 55 ф.

Ком. № 1190. 2 м.

Ком. Biedenheim, № 1941.—2 м. 45 ф.
Ком. Gusternheim, № 10902. Г. Столяр—50 ф., Г. Милька—50 ф., Д. Сніпур—1 м., Н. Довженко—50 ф., І. Олівеський—ф., М. Тертничий—50 ф. Разом . . . 3 м. 50 ф.

Ком. № 3270. Лукянчук—1 м., А. Пацалай—50 ф., М. Хорзан—1 м., В. Мидковський—50 ф., І. Кухарський—50 ф., У. Козак—50 ф., І. Брплъ—50 ф., І. Кудря—1 м., В. Палій—50 ф., П. Ковальчук—50 ф., І. Іващенко—50 ф., І. Назаренко—50 ф. Разом . . . 7 м. 50 ф.

Ком. Hofbieber. М. Близнюк—1 м., М. Савенко—50 ф., М. Корецький—50 ф., Є. Бережний—50 ф., С. Рубянцив—50 ф., М. Потреба—1 м., М. Шевченко—1 м., О. Коваленко—50 ф., Т. Карпенко—50 ф., Б. Берлін—50 ф., Д. Андрусенко—40 ф. Разом . . . 8 м. 40 ф.

Ком. Biebrich № 1383.—30 м. 55 ф.
Робочий гурток № 6023.—2 м. 90 ф.

Ком. Luise, № 66. Ю. Михуліа—50 ф., П. Бурчак—1 м., Т. Пригунюк—50 ф., І. Зайченко—50 ф., В. Волинець—50 ф., П. Ковальчук—50 ф., К. Книш—50 ф., Г. Стельмах—50 ф., І. Рівний—50 ф., А. Сокур—20 ф., Т. Федченко—50 ф., Матвієнко—50 ф., Ю. Сидоренко—20 ф., Л. Чевєрда—50 ф., Р. Кожарка—20 ф. Разом . . . 7 м. 10 ф.

Ком. Wierges, № 6653. Пузенко—5 м., Евка—2 м., Сердюк—1 м., Бутченко—1 м., Паранько—1 м., Тарабів—1 м., Логвин—50 ф., Ковальчук—50 ф., Дубовий—50 ф., Гинкул—50 ф., Тараненко—50 ф., Щацюк—25 ф., Ковтун—25 ф., Бігун—25 ф., Григорчук—25 ф., Яценко—25 ф., Козирів—25 ф., Соляник—25 ф., Дашенко—25 ф., Стадник—20 ф., Щербина—20 ф., Рожків—20 ф., Хоменко—20 ф., Андріїв—10 ф., Дяченко—10 ф., Сало—10 ф., Рани—50 ф. Разом . . . 17 м. 10 ф.

ОГОЛОШЕННЯ.

Головна Виборча Комісія Генеральної Старшини сим оповіщає, що після голосування 28. липня с. р. послами до Народної Ради вибрані: по 1-й окрузі—Сергій Малюта й Гаврило Дончак; по 2-й—Губський Олександр, Пасюра Філімон і Косенко Іван; по 3-й—Опанас Яценко і по 4-й—Борис Шаго, Максим Ющенко та Іван Савченко.

З огляду на те, що лишилися свободні посольські місця в 3 округах, а іменно: в 2-й—два місця, в 3-й—одно і 4-й—одно, то в п'ятницю, 3. серпня с. р., відбудеться тіснійше голосування, до якого приходять: по 2-й окр.—Демид Решетняк, Никифор Коляда, Тихон Охрименко і Грицько Дзюман (останній прийшов до голосування замість Бахіра Василя, що зняв свою кандидатуру); по 3-й—Микола Овчаренко і Кость Зубар і по 4-й—Василь Коцюбинський і Леонід Нікутка.

Голова Андрійюк.

Писар Пасюра.

ПРИПИСИ,

яких треба придержувати ся при тіснійшому голосуванню на послів до Народної Ради.

1. Голосування відбудеться в ПЯТНИЦЮ, 3. серпня, від 1 до 4 по обіді і від 7 до 8½ у вечері.
2. До тіснійшого голосування приходять сі кандидати, які при першій голосуванню не одержали більше половини голосів і яких виборчий закон допускає.
3. Закон виборчий до тіснійшого голосування допускає тих кандидатів, які перепали при першій голосуванню в данній окрузі, числом вдвоє більшим, як є вільних місць посольських, узглядняючи, хто з сих кандидатів при першому голосуванню одержав більше число голосів. Всі інші кандидати виключаються ся від дальшого кандидатівання.
4. Оскільки в числі сих кандидатів знаходять ся такі, яких вже вибрано послами в інших округах, то не зважаючи на се, мають право бути кандидатами і на них вільно голосувати; так само вільно голосувати на тих, які зрісли ся своєю кандидатури.
5. Коли крім одного кандидата, який увійшов у число приписаних законом кандидатів, управлених до тіснійшого голосування, і який має найменше число голосів, є ще такі кандидати, що мають таке саме, як він, число голосів, тоді число кандидатів до тіснійшого голосування може переступити подвійне число посольських місць.
6. Якби подвійне число кандидатів, управлених до тіснійшого голосування, не можна було зложити, бо не було би з чого вибрати, тоді число кандидатів може бути менше, чим подвійне від місць посольських.
7. Вибрані послами при тіснійшим голосуванню зістають ся ті, які одержали зглядно найбільше голосів, не зважаючи на те, чи се число голосів є більше, чим половина відданих голосів.
8. Хто був вибраний послом чи то при першій, чи при тіснійшим голосуванню в двох чи більше округах, сей мусить зрікти ся всіх вільних місць посольських, крім одного, а тоді на сі опорожнені місця розписують ся нові, так звані доповнюючі вибори, які відбувають ся таким самим способом, як і перші вибори. (Під першими виборами треба тут розуміти як перше голосування, так і друге, тіснійше).
9. При кожній виборчій комісії знаходить ся комісар (представник Генеральної Старшини).
10. Протести на замічені неправильности при виборах подають ся під час виборів на руки комісара, або виборчої комісії, які предкладають їх головній комісії.
11. Протести на замічені неправильности при виборах по скінченню голосування подають ся—або Генеральній Старшині, або вибраному послові.

Д. Андрійюк.
М. Пожиганів.
Г. Сімонів.
Ф. Биховенко.
Ф. Пасюра.

Головна Виборча Комісія
Генеральної Старшини:

Хто бажає виписувати часопись

„Громадську Думку“,

хай відігне отсю карточку замовлення і разом з передплатою шле на адресу:

Ukrainischer Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung K.-G.-L. Wetzlar.

ЗАМОВЛЕННЯ.

Зголошую ся виписувати

„Громадську Думку“

Імя й прізвище

Личний номер

Роб. команда

Округ (kreis)

Передплату висилаю за місяць

мар. фен.